

2015/2041(INI)

2.12.2015

LAUSUNTO

talousarvion valvontavaliokunnalta

perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnalle

EU:n toimielinten avoimuudesta, vastuuvollisuudesta ja
lahjomattomuudesta
(2015/2041(INI))

Valmistelija: Tamás Deutsch

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Talousarvion valvontavaliokunta pyytää asiasta vastaavaa perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. ottaa huomioon, että avoimuus, vastuuvollisuus ja lahjomattomuus ovat keskeisiä ja toisiaan täydentäviä osatekijöitä pyrittäessä edistämään hyvää hallintotapaa unionin toimielimissä ja lisäämään unionin toiminnan ja päätöksenteon avoimuutta;
 - B. ottaa huomioon, että kansalaisten luottamus unionin toimielimiin on ratkaisevaa demokratian, hyvän hallintotavan ja tehokkaan päätöksenteon kannalta;
 - C. katsoo, että unionissa on vähennettävä vastuuvollisuuteen liittyviä puutteita ja siirryttävä enemmän yhteistyöhön perustuviin valvonnan muotoihin, joissa yhdistyvät demokraattinen valvonta, muu valvonta ja tilintarkastustoimet ja joilla samalla lisätään avoimuutta;
 - D. ottaa huomioon, että korruptiolla on merkittäviä rahoitusvaikutuksia ja se on vakava uhka demokratialle, oikeusvaltiolle ja julkisille investoinneille;
 - E. katsoo, että avoimuuden, vastuuvollisuuden ja lahjomattomuuden olisi oltava EU:n toimielinten toimintakulttuurin tärkeimpiä periaatteita;
1. kehottaa parantamaan yleisesti korruption ennaltaehkäisemistä ja torjuntaa julkisella sektorilla sekä erityisesti EU:n toimielimissä kokonaisvaltaisen lähestymistavan avulla alkaen siitä, että parannetaan asiakirjojen saatavuutta ja tiukennetaan eturistiriitoja koskevia sääntöjä, tuetaan tutkivaa journalismia ja korruption vastaisia valvontaelimiä, otetaan käyttöön tai vahvistetaan avoimuusrekistereitä, myönnetään riittävästi resursseja lainvalvontatoimiin ja parannetaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja yhteistyötä asiaankuuluvien kolmansien maiden kanssa;
 2. kehottaa kaikkia EU:n toimielimiä tehostamaan unionin taloudellisten etujen turvaamiseen tarkoitettuja menettelyjään ja käytäntöjään ja edistämään aktiivisesti tulossuuntautunutta vastuuvapausmenettelyä;
 3. korostaa tarvetta lujittaa lahjomattomuutta ja parantaa eettisiä toimintapuitteita soveltamalla paremmin menettelysääntöjä ja eettisiä periaatteita, jotta on mahdollista lujittaa yhteistä toimivaa lahjomattomuuden kulttuuria kaikissa unionin toimielimissä ja erillisvirastoissa;
 4. kehottaa luomaan riippumattoman rakenteen, jonka avulla valvotaan eri menettelysääntöjen ja väärinkäytösten paljastajien suojelumenettelyjen soveltamista niin, että otetaan huomioon tiukimmat ammattieettiset normit, lujitettaessa julkisen sektorin vastuuvollisuutta ja hallinnon toimivuutta hyvän hallinnon periaatteiden ja rakenteiden avulla kaikilla tasoilla;

5. pitää valitettavana, että neuvosto ei ole vielä kukaan hyväksynyt menettelysääntöjä; katsoo, että kaikkien unionin toimielinten olisi sovittava yhteisistä menettelysäännöistä, koska ne ovat välttämättömät toimielinten avoimuuden, vastuuvollisuuden ja lahjomattomuuden vuoksi; kehottaa niitä EU:n toimielimiä ja elimiä joilla ei vielä ole menettelysääntöjä, laatimaan sellaiset mahdollisimman pian;
6. kehottaa menettelysäännöt käyttöön ottaneita EU:n toimielimiä, parlamentti mukaan luettuna, tehostamaan täytäntöönpanotoimiaan, kuten taloudellisista sidonnaisuuksista annettujen ilmoitusten tarkastamista;
7. pyytää kaikkia unionin toimielimiä panemaan täytäntöön henkilöstösääntöjen 16 artiklan julkistamalla vuosittain tiedot toimielinten palveluksesta lähteneistä johtavista virkamiehistä sekä luettelon eturistiriidoista; vaatii, että edellä mainitun riippumattoman rakenteen avulla arvioidaan unionin tehtävissä työskentelyn jälkeisten työpaikkojen yhteensopivuus ja tilanteet, joissa virkamiehet ja Euroopan parlamentin entiset jäsenet siirtyvät julkiselta sektorilta yksityiselle (nk. pyöröovitapaukset), sekä eturistiriidan mahdollisuus ja määrittää selkeästi karenssiajat, joiden olisi jatkettava vähintään niin kauan kuin siirtymäkorvauksia maksetaan ja joiden aikana virkamiesten ja Euroopan parlamentin jäsenten on osoitettava lahjomattomuutta ja pidättyvyyttä tai noudatettava tiettyjä edellytyksiä ottaessaan vastaan uusia tehtäviä; vaatii, että edellä mainitun rakenteen on koostuttava toimielimen ulkopuolisista riippumattomista asiantuntijoista, jotta se voi hoitaa sille uskotut tehtävät täysin riippumattomasti;
8. muistuttaa yleisestä periaatteesta, jonka mukaan jokaista rikoksesta syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen;
9. kannustaa unionin toimielimiä ja elimiä tiedottamaan virkamiehille entistä paremmin eturistiriitoja koskevista toimintaperiaatteista käynnissä olevien tiedotustoimien ohella ja sisällyttämään lahjomattomuuden ja avoimuuden pakollisina kysymyksinä rekrytointimenettelyihin ja arviointikeskusteluihin; katsoo, että eturistiriitoja koskevissa säännöksissä olisi erotettava toisistaan vaaleilla valitut edustajat ja virkamiehet; katsoo, että tällaisia sääntöjä tarvitaan myös jäsenvaltioissa niitä viranhaltijoita ja virkamiehiä varten, jotka osallistuvat EU-tukien hallintoihin ja valvontaan; kehottaa komissiota esittämään ehdotuksen oikeusperustaksi;
10. on tyytyväinen siihen, että komissio on päättänyt lisätä avoimuutta parantamalla asiantuntijaryhmäjärjestelmäänsä ja erityisesti asiantuntijoiden valinnassa käytettävää menettelyä siten, että se laatii yksityishenkilöinä nimitettyihin asiantuntijoihin sovellettavat uudet eturistiriitoja koskevat toimintaperiaatteet, mikä antaa Euroopan parlamentille mahdollisuuden valvoa suoraan näitä nimityksiä; panee merkille, että asiantuntijoiden on tarvittaessa rekisteröidyttävä avoimuusrekisteriin; kehottaa kuitenkin komissiota ottamaan huomioon asiantuntijaryhmien kokoonpanoa koskevat Euroopan oikeusasiamiehen suositukset sekä ”Composition of the Commission's expert groups and the status of the register of expert groups” -tutkimuksessa esitetyt suositukset sen laatiessa muutoksia asiantuntijaryhmiä koskeviin nykyisiin horisontaalisiin sääntöihin, jotta menettelystä saadaan järjestelmällisempi ja avoimempi; pyytää komissiota käymään vuoropuhelua parlamentin kanssa erityisesti tulevasta asiasta koskevasta talousarvion valvontavaliokunnan ja oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnöstä ennen näiden sääntöjen virallista hyväksymistä; kannustaa EU:n erillisvirastoja harkitsemaan vastaavia uudistuksia;

11. pitää tarpeellisena ryhtyä lisätoimiin edunvalvontaryhmien poliittiseen rooliin, niiden käytäntöihin ja vaikutusvaltaan liittyvien eettisten ongelmien ratkaisemiseksi ja lahjomattomuuden turvaavien toimien edistämiseksi, jotta voidaan lisätä edunvalvontatoiminnan avoimuutta; kehottaa laatimaan kaikille unionin toimielimille yhteiset säännöt, joissa vahvistetaan näissä elimissä harjoitettavan edunvalvonnan muodot ja edellytykset;
12. katsoo, että avoimuutta olisi lisättävä ottamalla käyttöön unionin edunvalvontaryhmien lainsäädäntöalanjälki; kehottaa esittämään ehdotuksen, joka mahdollistaisi kaikkien lainsäädäntömenettelyn eri vaiheisiin liittyvien asiakirjojen julkistamisen ja jonka myötä siirrytään vapaaehtoisesta rekisteröitymisestä kaikkea edunvalvontatoimintaa koskevaan pakolliseen unionin rekisteriin kaikissa unionin toimielimissä vuoteen 2016 mennessä;
13. kehottaa neuvostoa liittymään EU:n avoimuusrekisteriin;
14. katsoo tässä yhteydessä, että pakolliseen unionin rekisteriin on sisällyttävä selkeät määräykset siitä, millaiset tiedot rekisteröidään, toisin sanoen tarkat ja säännöllisesti päivitettävät tiedot edunvalvonnan tai lainsäädäntötyön luonteesta sekä yksityiskohtaiset tiedot yhteyksistä ja osuudesta unionin lainsäädäntöön ja päätöksentekoon; katsoo, että on harkittava väärinkäytötapauksissa käyttöön otettavaa seuraamusjärjestelmää, jota parlamentti valvoo; kehottaa komissiota esittämään pakollista rekisteriä koskevat ehdotuksensa viipymättä;
15. katsoo, että kaikkien unionin toimielinten on viimeistään nyt hyväksyttävä pikaisesti sisäiset säännöt epäkohtien paljastamisesta ja sovellettava velvollisuuksiinsa yhteistä toimintatapaa keskittyen epäkohtien paljastajien suojeluun; kehottaa kiinnittämään liikesalaisuuksien suojaa koskevan direktiivin yhteydessä erityistä huomiota väärinkäytösten paljastajien suojeluun; kehottaa komissiota edistämään väärinkäytösten paljastajien vähimmäissuojelua koskevaa lainsäädäntöä unionissa; kehottaa toimielimiä muuttamaan henkilöstösääntöjä siten, että varmistetaan, että niillä ei ainoastaan muodollisesti velvoiteta virkamiehiä ilmoittamaan kaikenlaisista sääntöjenvastaisuuksista vaan myös vahvistetaan väärinkäytösten paljastajien riittävä suojelu; kehottaa toimielimiä panemaan henkilöstösääntöjen 22 c artiklan täytäntöön viipymättä;
16. pyytää EU:n toimielimiä ja elimiä toteuttamaan tinkimättä toimia, jotka liittyvät harkintavaltaan ja poissulkemiseen julkisissa hankinnoissa, ja toteuttamaan kaikissa vaiheissa asianmukaiset taustaselvitykset sekä soveltamaan poissulkemista koskevia perusteita sulkeakseen mahdollisissa eturistiriitatapauksissa yritykset menettelyn ulkopuolelle, koska tämä on tärkeää EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi;
17. pitää vastuuvapausmenettelyä tärkeänä välineenä pyrittäessä varmistamaan demokraattinen vastuuvollisuus unionin kansalaisiin nähden; palauttaa mieliin vastuuvapausmenettelyjen yhteydessä tähän asti toistuvasti kohdatut vaikeudet, jotka ovat aiheutuneet neuvoston yhteistyön puutteesta; katsoo ehdottomasti, että talousarvion tehokas valvonta ja toimielimen demokraattinen vastuuvollisuus edellyttävät parlamentin ja neuvoston yhteistyötä;

18. vaatii, että neuvoston on oltava muiden toimielinten tavoin vastuuvollinen ja avoin;
19. katsoo, että EU:n toimielinten vuosikertomuksilla voisi olla tärkeä merkitys avoimuuden, vastuuvollisuuden ja lahjomattomuuden noudattamisessa; kehottaa EU:n toimielimiä sisällyttämään vuosikertomuksiinsa näitä asioita koskevan luvun;
20. pitää komission ensimmäistä joka toinen vuosi annettavaa korruptiontorjuntakertomusta lupaavana yrityksenä ymmärtää paremmin korruption kaikkia ulottuvuuksia, kehittää tehokkaita vastatoimia sen torjumiseksi ja valmistella julkisen sektorin vastuuvollisuuden parantamista unionin kansalaisiin nähden; vahvistaa tässä yhteydessä pitävänsä tärkeänä, että unioni ei suvaitse lainkaan petoksia, korruptiota eikä vilpillistä yhteistoimintaa; pitää kuitenkin valitettavana, ettei tähän kertomukseen sisällynyt EU:n toimielinten omia korruption vastaisia toimia;
21. toteaa, että korruption monimutkainen ja moniulotteinen luonne (erityisesti peittelevät käytännöt ja painostaminen poikkeamaan toimien alkuperäisistä tavoitteista tai toimimaan tietyllä tavalla) vaarantaa demokratian ja oikeusvaltion ja haittaa ja vahingoittaa unionin taloutta, uskottavuutta ja mainetta;
22. vaatii, että komissio analysoi viimeistään toisessa korruptiontorjuntakertomuksessaan tarkemmin sekä unionin toimielinten että jäsenvaltioiden tasolla toimintaympäristöä, jossa toimia toteutetaan, jotta voidaan määrittää siihen luonnostaan kuuluvat kriittiset tekijät, alttiit alat ja korruptiota edistävät riskitekijät;
23. pyytää komissiota kiinnittämään tässä yhteydessä erityistä huomiota eturistiriitojen ja korruption ehkäisemiseen erillisvirastoissa, jotka ovat erityisen alttiita näille ongelmille, koska ne ovat melko tuntemattomia suurelle yleisölle ja hajautettuja eri puolille unionia;
24. pyytää uudelleen¹, että komissio raportoi kaksi kertaa vuodessa parlamentille ja neuvostolle siitä, miten EU:n toimielimet ovat panneet täytäntöön sisäiset korruption vastaiset toimensa, ja odottaa saavansa luettavakseen seuraavan kertomuksen vuoden 2016 alussa; pyytää komissiota lisäämään kertomukseen luvun siitä, miten EU:n toimielimet ovat onnistuneet korruption torjunnassa, ja katsoo, että komission tulevien korruptiontorjuntakertomusten olisi aina katettava kaikki unionin toimielimet ja elimet;
25. pitää Euroopan petostentorjuntavirastoa (OLAF) avaintoimijana korruption torjunnassa ja katsoo siksi, että on erittäin tärkeää, että tämä virasto toimii tehokkaasti ja riippumattomasti; suosittaa, että OLAF-asetuksen mukaisesti OLAFin valvontakomitealle annetaan pääsy tietoihin, joita se tarvitsee valvoakseen tehokkaasti OLAFin toimintaa, ja että sille taataan taloudellinen riippumattomuus;
26. kehottaa unionia hakemaan mahdollisimman pian Euroopan neuvoston lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) jäsenyyttä ja vaatii, että parlamentille tiedotetaan jatkuvasti tämän jäsenysshakemuksen tilasta;
27. kehottaa komissiota täyttämään viipymättä korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen mukaiset raportointivelvollisuutensa;

¹ Euroopan parlamentin päätöslauselma 11. maaliskuuta 2015 vuosikertomuksesta 2013 ”EU:n taloudellisten etujen suojaaminen – Petostentorjunta” (Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2015)0062).

28. kannustaa lisäämään yhteistyötä jäsenvaltioiden kesken, jotta voidaan vaihtaa taitotietoa ja hyviä käytäntöjä, lujittaa oikeudellista ja poliisiyhteistyötä koskevia kansainvälisiä sopimuksia sekä saattaa Euroopan unioni, Yhdistyneet kansakunnat, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö ja Euroopan neuvosto yhteen laatimaan koordinoituja toimia korruption torjumiseksi;
29. tunnustaa Europolin ja Eurojustin tärkeän roolin järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunnassa; katsoo, että näillä virastoilla olisi oltava enemmän toimivaltaa tällä alalla ja erityisesti rajat ylittävissä tapauksissa; suosittelee, että Euroopan syyttäjänviraston toimivaltaan sisällytetään järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta; painottaa, että Euroopan syyttäjänviraston tehtäviä ja vastuita olisi selkeytettävä, jotta vältetään mahdollisilta päällekkäisyyksiltä kansallisten viranomaisten toimien kanssa.

**LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	1.12.2015
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 21 -: 0 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Nedzhmi Ali, Inés Ayala Sender, Ryszard Czarnecki, Dennis de Jong, Tamás Deutsch, Martina Dlabajová, Jens Geier, Ingeborg Gräßle, Bogusław Liberadzki, Verónica Lope Fontagné, Monica Macovei, Georgi Pirinski, Claudia Schmidt, Igor Šoltes, Marco Valli, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Benedek Jávor, Marian-Jean Marinescu, Julia Pitera, Miroslav Poche, Patricija Šulin